

Kees Pippel, 22 augustus 2021, IJmuiden

Spiekbrieftje / cheat sheet 5 tegen 2 dammen

Spartaanse versie

5 dammen tegen twee dammen zijn bestudeerd door Manoury (1770), van Kesteren, Lex den Doop (1977, 1989), Gerrit de Bruijn (2005).

Dit is zeer uitgebreid samengevat door Harry Zandvliet, 11 mei 2017, Damclub Den Haag.

Om te winnen heeft wit (de meerderheidspartij) nodig:

1. een vangstelling op de trictrac, bijvoorbeeld 6,17.
2. één dam op de diagonaal 36/47. Deze dam is vrij passief. Nodig voor het controleren van het kwadrant 4. Nuttig voor een tempo
3. twee dammen aansluitend aan de andere zijde van de vangstelling.

Als zwart een dam op de hoofdlijn heeft, dan kan de andere zwarte dam niet los staan door deze constructie. De winstvoering bestaat uit twee fases. In de tweede fase zijn de zwarte dammen beperkt tot de hoofdlijn en eventueel één diagonaal. Dit wint door de finesse van Manoury als de twee zwarte dammen op de hoofdlijn blijven. Of door het insluiten van de zwarte dam in het kwadrant.

In de eerste fase kunnen de zwarte dammen nog vrij bewegen. Dit is voor de partijspeler de lastigste fase. Wanneer je dat niet goed doet, dan ontvlucht de zwarte dam steeds naar een ander kwadrant.

Samenvatting

Sleutelstand (Manoury, 1770)

[FEN "B:WK3,K4,K34,K36,K45:BK5,K46"]

Sleutelstand (Barteling, 1901)

[FEN "W:WK15,K25,K28,K35,K45:BK16,K36"]

1. 45-1 36-4 2. 28-41 4-36 3. 41-47 36-4 4. 47-36+

Uitspeelstand clp

[FEN "W:WK25,K35,K36,K39,K45"]

1. 39-34

Een dam op de hoofdlijn. Tweede dam op hoofdlijn / Kwadrant 3 / K4

Wit speelt: D35 > 13 > 4, 25 > 3.

[FEN "W:WK25,K34,K35,K36,K45:BK5,K46"]

1. 35-13 5-10 2. 13-4 10-37 3. 25-3 37-5 4. 36-47 5-37
5. 4-31 37x26 6. 47-41 46x40 7. 45x12 26x8 8. 3x26

Een dam op de hoofdlijn. Tweede dam beperkt tot K2.

Wit speelt: D25 > 30 > 2 > 16.

(D5, D16)

[FEN "W:WK25,K34,K35,K36,K45:BK5,K16"]

1. 25-30 5-32 2. 30-2 32-49 3. 34-39+

(D5, D49)

[FEN "W:WK25,K34,K35,K45:BK5,K49"]

1. 25-30 49-16 2. 30-2 5-32 3. 2-11 16x40 4. 45x46

(D28, D2)

[FEN "W:WK25,K,34,K35,K36,K45:BK2,K28"]

1. 34-30+

Zwart heeft niet hoofdlijn of trictrac.

Opbouwen positie Barteling

Zwart verhindert 25-30. Wit speelt D36 > 15

(D2, D47)

[FEN "W:WK25,K34,K35,K36,K45:BK2,K47"]

1. 36-04 02-16 2. 04-15 47-36 3. 34-23+
1. 36-04 47-33 2. 34-23 02-16 3. 04-15+
1. 36-04 47-33 2. 34-30 02-16 3. 30-02 16-21 4. 25-43 21x49
5. 35-40 49x35 6. 04-13+ jagen.

Zwart bezet veld 15. Wit speelt D35 > 15.

(D15, D16)

[FEN "W:WK4,K25,K28,K35,K45:BK15,K16"]

1. 35-2 16-21 2. 28-41 15-33 3. 25-20 33x15 4. 45-29 15x36 5. 2-13 36x9 6. 4x16
1. 35-2 16-49 2. 28-41 15-47 3. 2-16 47x36 4. 45-18 36x13 5. 4x27+
1. 35-13 16-49 2. 13-36 49-35 3. 28-23 15-38 4. 36-47 38-16+

4 dammen en een schijf tegen 2 dammen

Schijf op 15, achter de hoofdlijn

Offer van van Kesteren + motief van (Manoury, 1770), positie 19, p. 73.

Dit is een einspel dat met gevoel en kennis van zaken gespeeld moet worden. En binnen 25 zetten.

[FEN "W:W15,K20,K33,K47,K50:BK36,K46"]

1. 33-38 46-5 2. 38-29 5-46 3. 29-33 46-5 4. 20-9 36x4 5. 47-36 5-46 6. 33-39 46-5 7. 15-10+ daarom

1. 33-38 36-18, verder:

Het muurtje van Frans Hermelink

Wit plaats twee dammen op de doorsnede van trictrac en K4: 18, 22. Dit creëert in ieder geval veel gemoedsrust. Zwart kan niet ontsnappen naar de trictrac of K4. Verder plaats wit:

- een dam op 16. Dit om te voorkomen dat Dam2 van zwart via 2-7/11 naar de trictrac ontsnapt.
- een dam op 26 voor de beheersing van K3. Zwart kan proberen om met 5/46-37 de opbouw van wit te verstoren. Wit kan dit eenvoudig pareren.

Merk op:

- Als zwart in kwadrant 2 speelt, dan formeert wit dammen op: 16, 26, 27.
- Als zwart in kwadrant 3 speelt, dan formeert wit dammen op: 16, 26, 17.
- Hermelink: twee witte dammen op 48, 49
- de Bruijn: twee witte dammen op 16, 48. Het idee is om 48-26 uit te stellen. Dat maakt het opbouwen ingewikkelder. Daar staat tegenover dat het uitspelen eenvoudiger is. Wit hoeft geen rekening te houden met combineren met schijf 15.

(D46, D19), spelen met twee dammen op de hoofdlijn

[FEN "B:W15,K16,K18,K22,K26:BK19,K46"]

1. ... 19-05 2. 18-1 05-19 3. 1-6 19-41 4. 16-27 41-5
5. 27-36 46-14 6. 36-47 (15-10+) 14-46 7. 26-48+ {Manoury}

(D46, D30), spelen op de hoofdlijn en in kwadrant 3

[FEN "B:W15,K16,K18,K22,K26:BK30,K46"]

1. ... 30-48 {Extra zet t.o.v. de Bruijn} 2. 16-27 46-41 3. 18-1 41-5 4. 1-6 48-25 {Ook op 5-46 volgt:}
5. 22-17! (25-14 6. 27-36+ als in vorige variant.) 25-48 6.27-31 48-25 7. 31-48 25-14 8. 26-42 (15-10+)
9. 14-46 42-37+

(D46, D30), spelen op de hoofdlijn en in kwadrant 2

[FEN "B:W15,K16,K18,K22,K26:BK30,K46"]

{Zwart plaatst de dammen op 14 en 35. Maar de dreiging 14-20 blijkt loos te zijn.}

1. ... 30-48 2. 16-27 46-5 3. 18-1 48-30 4. 1-6 30-35
5. 27-16 5-14 6. 22-36! 14-46 (14-23 6-44+) 7. 36-27 35-2 8. 6-1 2-35
9. 1-45 46-5 10. 15-10 5x21 11. 26x8+

Kingsrow databases (WLD, MTC)

[FEN "W:W15,K20,K33,K47,K50:BK36,K46"]

1. 33-38 36-18 2. 47-36 18-23 3. 38-49 23-34 4. 20-33 34-45
5. 36-22 46-5 6. 22-6 45-34 {sleutelstand} 7. 50-45 34-48 8. 33-17 5-46
9. 49-21 48-37 10. 45-18 37-19 11. 18-27 19-41 12. 21-26 41-5
13. 27-36 46-14 14. 15-10+

Bron: Gerrit de Bruijn, Kingsrow, Scan Dammen (IOS)

Terzijde: symmetrie van het dambord: spiegelingen om hoofdlijn en trictrac --> Viergroep van Klein

[FEN "B:WK03,K04,K34,K36,K45:BK5,K46"], P0 spiegelen via de hoofdlijn -->

[FEN "B:WK01,K12,K15,K25,K47:BK5,K46"], P1 spiegelen via de trictrac -->

[FEN "B:WK06,K15,K17,K47,K48:BK5,K46"], P2 spiegelen via de hoofdlijn -->

[FEN "B:WK04,K26,K36,K39,K50:BK5,K46"], P3 spiegelen via de trictrac --> P0

Oefeningen (wit speelt en wint)

1. [FEN "W:WK25,K34,K35,K36,K45:BK02,K05"], D3:1, schaar
2. [FEN "W:WK25,K34,K35,K36,K45:BK02,K46"], D3:1, trictrac
3. [FEN "W:WK25,K34,K35,K36,K45:BK16,K05"], D3:1, schaar direct
4. [FEN "W:WK06,K15,K23,K25,K35:BK36,K49"], schaar 2x
5. [FEN "W:WK15,K28,K45,K48,K49:BK02,K03"], schaar 2x
6. [FEN "W:WK30,K34,K35,K36,K45:BK46,K49"], D3:1, D2:1 in K2
7. [FEN "W:WK15,K25,K28,K45,K49:BK02,K26"], D3:1, K2
8. [FEN "W:WK15,K17,K26,K45,K49:BK25,K35"], D3:1, K2
9. [FEN "B:WK04,K25,K34,K35,K45:BK02,K47"], zaz, dan forceren
10. [FEN "W:WK25,K34,K45,K49,K50:BK02,K15"], sleutelstand alt.
11. [FEN "W:WK02,K23,K25,K36,K45:BK21,K47"], afname losse dam
12. [FEN "W:WK30,K34,K35,K36,K45:BK28,K49"], keuze, 1x2x2
13. [FEN "W:WK02,K34,K35,K36,K45:BK32,K49"], reductie, 2 dammen op één diagonaal.
14. [FEN "W:WK01,K15,K25,K35,K41:BK16,K36"], 5x winst, 47, 1-34, 49, 39, 25-30
15. [FEN "W:WK04,K23,K35,K36,K50:BK16,K47"], offer + stille zet
16. [FEN "W:WK23,K30,K35,K36,K45:BK16,K33"], offer, D4:2
17. [FEN "W:WK02,K07,K15,K23,K25:BK21,K49"], offer 2x, D3:2
18. [FEN "W:WK04,K25,K35,K45,K41:BK21,K33"], twee dammen los
19. [FEN "W:WK15,K23,K35,K48,K50:BK03,K27"], keuze, 1x1x2
20. [FEN "W:WK15,K26,K28,K35,K45:BK16,K25"], keuze, 1x1, 2x
21. [FEN "W:WK10,K16,K25,K36,K45:BK33,K35"], keuze
22. [FEN "W:WK06,K15,K16,K22,K26:BK14,K35"], stille zet

Bronnen

Manoury, *Essai sur le jeu de Dames à la Polonoise*, p. 79, A Paris : chez Knapen & Delaguettes#au bas du Pont S. Michel, & au Palais#, 1770. [on-line](#)

L. Barteling, *Traité theorique et pratique du jeu de dames*, p. 58-60, La tribune des jeux de combinaisons, Amiens, 1901.

Frans Hermelink in: *Wereldkampioenschap dammen 1988* (T. Sijbrands et al.), Dammen, Voorst, 1990, p. 122-123

Lex den Doop in: Barski & Malamed, *Koers Sjasjetsjnich Okontsjanii*, 1989, p. 421 [on-line](#)

Hanco Elenbaas, *De eindspelen van LEX DEN DOOP*, *World Draughts Forum*, [on-line](#)

Gerrit L. de Bruijn, *5 tegen 2*, Arnold, Wamsveld, 2005, ISBN 90 72665 031.